

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/4 Winter 2016, p. 471-492

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9086>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 25.12.2015

✓ Accepted/Kabul: 03.03.2016

✍ Referees/Hakemler: Prof. Dr. Gülden UYANIK BALAT –

Doç. Dr. Elif ÇELEBİ ÖNCÜ - Doç. Dr. Ertan ÖRGEN

This article was checked by iThenticate.

ÖZEL AMAÇLA YAZILMIŞ ÇOCUK KİTAPLARI*

Sonnur İŞİTAN**

ÖZET

Çocuklar günlük yaşamlarında onlar tarafında anlaşılması ve başa çıkılması zor olaylarla karşılaşabilirler. Çocukların sorunlarla başa çıkmasında çocuk edebiyatından ve resimli çocuk kitaplarından yararlanılabilir. Bu çalışmada Türkiye’de okul öncesi dönem çocuklarına yönelik özel amaçla yazılmış kitapların tema dağılımlarını incelemek amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini 1990-2015 yılları arasında basılmış 405 resimli öykü kitabı oluşturmuştur. Araştırmada kolay ulaşılabilirlik durum örnekleme kullanılmıştır. Kitaplar 58 yayınevinden elde edilmiştir. Kitapların 292’si (%72.5) Türk yazarlar tarafından yazılmıştır ve 113’ü (%27.5) Türkçe’ye çevrilmiş kitaplardır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan “Kitap inceleme formu” kullanılmıştır. Çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılarak kitap temaları: (1) Zor temalar (sorun davranışlar), (2) Değerler/karakter/ahlak eğitimi, (3) Sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum eğitimi, (4) Özel gereksinimli olma temasını işleyen kitaplar (5) Dinsel temalarla karakter/değer/ahlak eğitimi olarak sınıflanmıştır. Araştırmacı kitapları değerlendirme sürecinde belirlediği 5 tema sınıflamasına göre alt temalar oluşturmuştur. Araştırma sonunda kitaplarda en fazla “Zor temalar (sorun davranışlar)” alt temasının işlendiği saptanmıştır. Bu alt temayı sırasıyla “Değerler/karakter/ahlak eğitimi” ve sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum eğitimi, “dinsel temalarla değerler/karakter/ahlak eğitimi” ve “özel gereksinimli olma” temaları izlemektedir. Ülkemizde içerik bakımından özel amaçlar için kullanılacak türde çocuk kitaplarının basımına ilginin arttığı, ancak her tür temada sınırlı sayıda kitap bulunduğu görülmüştür. Özel amaçla yazılmış kitapların çocukların gelişimlerine uygun olup olmadıklarının alan uzmanları tarafından incelenmesi ve bu tür kitapların sayıca artması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, resimli öykü kitapları, özel amaçla yazılmış kitaplar, kitaplarda özel temalar

---

* Bu çalışma, 2-5 Eylül 2015 tarihinde düzenlenen 4. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi’nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

** Yrd. Doç. Dr. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği ABD, El-mek: sonnurisitan@gmail.com

---

SPECIAL TOPICS FEATURED IN CHILDREN'S BOOKS

ABSTRACT

Children may encounter with difficult life events that are hard to comprehend and deal with. Children's literature is used to support children in dealing with these difficult events. This study aims to examine the distribution of special topics featured in illustrated storybooks targeting preschool children. The convenience sampling method was used in the study. The sample of the study included a total of 405 illustrated storybooks published in Turkish in the period 1990-2015. Books were collected from 58 publishers. A total of 292 books were (72.5%) authored by native authors and 113 books (27.5%) were translations. In the study "Book Assessment Form" was used for coding the data. The data of the study was analyzed using content analysis method and 5 general themes were identified. These were: (1) difficult subjects (challenging behavior), (2) Values/Character/Moral education, (3) Social skills and social adaptation training, (4) Values/Character/Moral education through religion themes, (5) the concept of being special needed. Sub themes were constructed according to content analysis due to 5 main theme categories. The results indicated that difficult subjects (challenging behavior) were the topics to be most commonly addressed. This category was followed by the topics of values/character/moral education, social skills and social adaptation training, values/character/moral education through religion themes and the concept of being special needed. This study showed that despite the growing interest in publication of books with special themes, the books about different subjects are still limited. It is suggested that the number of children's books targeting special themes should be increased and the developmental appropriateness of the illustrated books should be assessed by specialists.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Children may encounter with difficult life events that are hard to comprehend and deal with. Children's literature is used to support children in dealing with these difficult events. Children identify with characters of their own characters in books in the preschool years. So that the stories can help children cope with the problems such as new or frightening events. In literature, it is defined by the researchers in differently, such as a problem focused books (Dilidüzgün, 1996:97; Şirin, 2007; Yücel, 2005) children's books which written about special purpose (İşitan, 2013) and special topics featured in children's books (Avcı, Güner & Dilek, 2014). The present study aimed to examine the distribution of special topics featured in illustrated storybooks which were published in 1990-2015 targeting preschool children.

Method

The study is a descriptive research designed as a general survey method. The convenience sampling method was used in the study. The

---

Turkish Studies

sample of the study included a total of 405 illustrated storybooks published in Turkish in the period 1990-2015. Books were collected from 58 publishers. A total of 292 books were (72.5%) authored by native authors and 113 books (27.5%) were translations. In the study "Book Assessment Form" was used for coding the data. The data of the study were analyzed using content analysis method and 5 general themes were identified. These were: (1) difficult subjects (challenging behavior), (2) Values/Character/Moral education, (3) Social skills and social adaptation training, (4) Values/Character/Moral education through religion themes, (5) the concept of being special needed. Sub themes were constructed according to content analysis due to 5 main theme categories. For the reliability of coding, 81 books (20.0 %) from the study sample were analyzed by an expert, other than the researcher. The percentage of consistency between the two coders was 0.99 (range 90.1-100.0 %) indicating a high inter-rater reliability.

Findings and results

Descriptive statistics were calculated using a statistical analysis software. The results indicated that difficult subjects (challenging behavior) were the topics to be most commonly (147 books) addressed. This category was followed by the topics of values/character/moral education (118 books), social skills and social adaptation training (114 books), values/character/moral education through religion themes (16 books) and the concept of being special needed (10 books).

For the difficult subjects (challenging behavior) the most popular sub themes were "fear", "sibling relations/sibling rivalry", "getting lost", "school phobia/school adjustment", "feeding problem" and "divorcing". The other themes were limited number such as "death concept", "toilet teaching", "sex education", "bed wetting", "orphan hood", "to be circumcised", "giving up the dummy", "nail biting", "home accidents", "sleeping order/problem", "hiding the truth", "peer bullying", "saying bad things", "controlling anger", "borrowing without permission", "telling lies" and "shyness".

For the values/character/moral education the most popular sub themes were "cleanliness", "children's rights", and "being happy with one's own characteristics", "responsibility", "love", "being greedy" and "honesty". The other sub themes were limited number such as "respect for others", "being patient", "self-esteem", "being successful/tenacious", "being fair", patriotism, "empathy/favor", "being tolerant", "being thrifty", "being tenderly/mercy", "solving problem", "being brave", "stubbornness", "indulge in trademark", "being selfish", environment cleanup" and "self satisfied".

For the social skills and social adaptation training the most popular sub themes were "rules to obey in society", "household rules", "solidarity/sharing" and "using words of courtesy". The other sub themes were limited number such as "respect for differences/different cultures", "collaboration", "obedience", "the first love" and "self-expression".

In the present study there was a limited number of books (16 books) about values/character/moral education through religion themes and

---

Turkish Studies

the concept of being special needed (10 books). Values/character/moral education through religion themes were analyzed apart from the other values/character/moral education theme. The most popular sub themes of this category were "smiling/being polite," "visiting the sick" and "honesty". Also, the concept of being special needed analyzed apart from the other themes. In these books there were description of special needs such as ADHD (3 books), orthopedic impairments (2 books), Dislexia (one book), orthopedic impairments and visual difficulties (one book) and visual impaired (one book) and hearing impaired (one book).

Although there has been an increase in the number of books which have special/problematic themes there still are limited numbers of the special topics featured in children's books in Turkey. The number of the special theme books focusing on diverse concepts and needs of young children should be enhanced. Publishers should consult with professionals during the publication process. More studies should be conducted to examine children's books from various dimensions. Efforts should be made to inform teachers and families of young children on how to reach and use these type books.

Keywords: Children's literature, illustrated storybooks, problem based books, special themes of children's books

GİRİŞ

Resimli çocuk kitapları okul öncesi dönem çocuklarının hayatlarında önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü çocuklar okul öncesi yıllarında çevrelerini farklı açılardan anlamaya başlarlar. Bu evrede, kendilerini tanıma evresinden (benmerkezci düşünce) dış çevreyi tanıma evresine geçerler. Okul öncesi dönemde çocuklar sadece hayali öyküleri değil gerçekçi öyküleri de kavrayarak başka kişilerle ilişki kurma becerilerini geliştirir ve insanlar ve dünya hakkındaki meraklarını giderirler (Russell, 1994).

Okul öncesi dönemde çocuklara resimli kitaplar sunulmaktadır. Resimli kitapların tanımına bakacak olursak; resimli kitaplar çocuklara yönelik olan ve büyük çoğunluğu resimlerden oluşan, çocuklara görsel ve sözel deneyimler sağlayan kitaplardır (Owens & Nowell, 2001).

Resimli öykü kitabı ise, öykü düzeninde olan ve karakterin kesin yer ve zaman içerisinde başından geçen olayları anlatan kurgusal kitaptır. Her öykünün başlangıç, gelişme ve sonuç bölümü olmak zorundadır. Her öyküdeki üç temel bileşen; karakterler, olayın geçtiği yer ve zamandır. Yine öyküde karakterin karşılaştığı/çözdüğü olaylardan oluşan olay örgüsü bulunur (Kidsinco, 2012).

Resimli kitapların çocuklara sağlağı yararlar sınırsızdır. Örneğin, çocuklara anlatı dili konusunda model olmakta ve estetik deneyimler kazandırmaktadır. Çocuklarda, kitap sayesinde sanat duygusu gelişir, dil gelişimi desteklenir ve çocuklar çevreleri hakkında bilgi edinirler. Resimli kitaplarda resimlendirmeler kitabın büyük çoğunluğunu oluşturduğundan, resimli kitaplar çocuğa estetik beceriler, duygular ve pek çok tema hakkında bilgi sağlarlar (Harper, 2001). Resimli öyküler ayrıca karakterlerin başından geçen olayları çocukların anlamasına ve yorumlamasına sağlamaktadır. Böylelikle öyküler kültürel bilgi, değer ve inançların aktarılmasında da güçlü bir araçtır (Campbell, 1988).

Günümüzde resimli kitaplar okul öncesi eğitimde, eğitim programının ayrılmaz bir parçası olarak kullanılmaktadır. Kitap merkezlerinin en önemli materyalleridir ve çocukların dil gelişimlerini ve okuma yazmaya hazırlık becerilerini desteklemekte kullanılmaktadır (Fletcher &

Reese, 2005; Lonigan, 1994). Ayrıca çocuklar gelişimlerine uygun nitelikli kitaplarla karşılaştıklarında, kitaplardaki kahramanlarla özdeşim kurmaktadırlar. Güleç ve Gönen, (1997) kitapların çocuk üzerinde, ana-baba ve öğretmenin eğitiminden daha etkin izler bırakabilecek güçte olduğunu belirtmişlerdir.

Özel amaçla yazılmış kitaplar

Günümüzde çocuk kitapları sadece çocukların gelişimsel becerilerini desteklemek amacıyla kullanılmamakta farklı amaçlar için de kullanılmaktadır. Çocukların hayatlarında karşılaşılabilecekleri olayları ve sorunları (yeni bir kardeşin doğumu, başka bir yere taşınma, okuldaki ilk gün vb) ele alan ve bu olaylarla baş etmelerinde yardımcı olmak için kullanılan resimli öykü kitapları da bulunmaktadır (Alexander, 2001).

Bu tür kitaplar alan yazında sorun-problem odaklı (Dilidüzgün, 1996:97; Şirin, 2007; Yücel, 2005) ya da özel amaçla yazılmış kitaplar (Işıtan, 2013), çocuk edebiyatında özel temalar (Avcı, Güner & Dilek, 2014) olarak adlandırılmaktadır. Yücel'e (2005) göre masalların en önemli işlevlerinden biri farklı sorunların nasıl üstesinden gelineceğini göstermesidir. Bu işlevi sorun odaklı öğrenim olarak tanımlamış (öğrencileri sorun çözmeye yeterli kılma yönündeki öğretim etkinliği), günümüzde öğretim programlarında yer aldığını vurgulamıştır.

Şirin (2007) ise çocuk edebiyatının gelişimini değerlendirmiş ve modern çocuk edebiyatını iki evreye ayırmıştır. Buna göre; birinci evrede çocuk edebiyatı klasikleri yer alırken, ikinci evrede sorun odaklı edebiyat yaklaşımı hakimdir ve çocuk gerçekliğini, çocuk haklarını, çocuk ihmali ve istismarını yansıtmaktadır. Yani çocukların sorunlarına değinen edebiyat anlayışı bulunmaktadır. Kitaplar ayrıca terapi amaçlı olarak da kullanılmaktadır. Alan yazında kitapla terapi olarak *biblioterapi*, terimi kullanılmaktadır. Bu tür kaynaklar ruhsal sağlıkla ilgili temalarda doğrudan bilgi verici kitaplar olduğu gibi roman, öykü, masal türünde de kurgusal eserler olabilmektedir (Kantarcioğlu, 1998).

Özel amaçla yazılmış kitaplara bakacak olursak; okul öncesi çağıdaki çocuklara baş etmesi zor temalar (boşanma, ölüm vb), değerler eğitimi, karakter eğitimi, sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum ve ahlak eğitimi gibi temalarda fayda sağlamak amacıyla öykülerin yazıldığı görülmektedir. Johnson ve Johnson'a (1998) göre küçük çocuklar doğrunun ne olduğunu bilmeye ihtiyaç duyarlar ve bu açıdan çocuk edebiyatı öğretici ve eğlendirici bir yoldur. Çocuk edebiyatı aynı zamanda çocuklara değerlerin kazandırılmasında sıkıcı olmayan öğretim yöntemidir.

Turan (2005) çocukların sorun ve güçlüklerle başa çıkmasında çocuk edebiyatı kaynaklarının temel araç olmadığını, ancak çocuklara sorun çözme temasında yol gösterici olduğunu belirtmiştir. Örneğin arkadaş edinme güçlüğü çeken çocuklara kitaplar aracılığıyla yardımcı olunabileceğinden bahsetmiştir.

Baumgartner ve Buchanan (2010) ve Cooper (2007) okul öncesi öğretmenlerinin çocukların ahlaki gelişimlerini desteklemek için çocuk edebiyatı ürünlerinden faydalandığını belirtmiştir. Böylelikle çocuklar kitaplar sayesinde sadece belirli tema ve kavramları değil (yazı bilinci, sayı vb) başkalarını önemseme, toplumun bir parçası olma gibi ahlaki becerileri de öğrenmektedir. Yine Zeece (2009) çocuk edebiyatın çocukların ahlaki gelişimlerini desteklemedeki önemini vurgulamıştır. Çocukların paylaşma, yardımlaşma vb. kişiler arası ilişkilerdeki kuralları anlama ve içselleştirmede bu tür temaları ele alan kitapların fayda sağladığından söz etmiştir.

Oxenber (2008) karakter eğitimi derslerinin etkisini incelemek amacıyla 14 çocukla akran zorbalığının önleyici okuma, yazma ve dinleme çalışmaları yapmıştır. Çalışmada başkalarını dinleme ve anlamaya, öfke kontrolüne odaklanmıştır. Çalışma sonucunda, çocuklarda olumsuz davranışların azaldığı, olumlu davranışların arttığı bulunmuştur. Bir diğer karakter eğitimi programı

Turkish Studies

Leming (2000) tarafından yürütülmüş ve edebiyat merkezli karakter eğitim programı değerlendirilmiştir. Çalışma 1-6. sınıflara devam eden 965 çocuk ile yürütülmüştür. Çalışma sonucunda uygulanan programın çocuklar üzerinde olumlu bilişsel ve davranışsal etkileri olduğu ortaya çıkmıştır.

Molenda ve Bhavnagri (2009) çocuk edebiyatının çeşitli sosyal becerilerin (yardımlaşma, sıra bekleme, paylaşma, uzlaşma, işbirliği yapma, bilgi alışverişinde bulunma, iş bölümü yapma, bakış açısı oluşturma vb) kazandırılmasında da faydalı olabileceğini belirtmişlerdir. Esteban, Sidera, Serrano, Amado ve Rostan (2010) okul öncesi çağdaki çocukların sosyal kavramları anlama becerilerini (kendinin ve başkalarının amaç, inanç, istek ve duygularını anlama) test etmek amacıyla yaptıkları çalışmada ise resimli kitap okuma programının etkili olduğu, çalışmada faydalanan öykülerin çocukların sosyal duygusal becerilerini geliştirdiği sonucuna varmışlardır.

Yine Kelley (2008) farklı kültürlerin öğrenilmesinde çocuk edebiyatından faydalanmayı vurgulamıştır. Ayrıca çocuk kitapları çeşitli değer, inanç ve tutumların kazandırılmasında da önemlidir. Bir kültürün çocuklara tanıtılmasında gerçekçi öykü kitaplarının kullanılması farklı kültürleri öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Yine Howrey and Whelan-Kim (2009) yaptıkları çalışmada çok kültürlü olma ile ilgili çocuk kitapları okumanın okul öncesi öğretmenlerinin farklı kültüre sahip bireyleri anlama, tanıma, empati kurma ve uzlaşma sağlama becerilerini geliştirdiğini bulmuşlardır.

Çocuk kitapları çocukların karşılaşabileceği zor temalar için de faydalı olabilmektedir. Çocuk kitaplarının duygu düzenleme becerilerinde olumlu etkileri olduğu (Quzts, 1991; Zambo, 2007) pek çok çocuğun ve yetişkinin kitaptaki karakterlere aşina olduğu, bu karakterlerin arkadaş ve öğretmen niteliğinde olduğu bildirilmiştir. Yine bu tür kitapların duygu durum düzenleme becerilerinde sorun yaşayan özel gereksinimli ya da diğer çocukların duygularını kontrol etmelerinde etkili olduğu belirtilmiştir (Quzts, 1991). Benzer olarak Zambo (2007) çocukların iyi nitelikteki çocuk edebiyatı ürünleri sayesinde duygularını doğru bir biçimde yönetmeyi ve kontrol altına almayı öğrenebildiklerini belirtmiştir.

Özel amaçla yazılmış kitaplardaki mevcut durumu belirlemeye yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin; Oppliger ve Davis (basımda) akran zorbalığı temasının okul öncesi çocuk kitaplarında nasıl yer aldığını incelemişlerdir. Çalışmadaki kitapların içeriğinde kurbanların neler hissettiği, zorba davranışların bitmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca bu çalışmadaki öykülerin mutlu son ile bittiği belirtilmiştir. Bu sebeple iyi nitelikte kitaplar olduğundan bahsedilmiştir. Yine Lampert ve Walsh, (2010) yaptıkları çalışmada; ABD, Kanada ve Avustralya'da basılan 3-8 yaş grubundaki çocuklara hitap eden 15 resimli kitabı incelemiştir. Bu kitaplar çocuk ihmali ve istismarı (zor temalar) ile ilgili kitaplardır.

Yukarıda belirtildiği üzere çocukların günlük yaşamda karşılaştıkları zor temalara yönelik iyi nitelikte öykü kitaplarının olması önemli bir konudur. Ülkemizde okul öncesi dönem çocuklarına yönelik olarak bu tür kitapların olup olmadığının belirlenmesi, kitaplarda hangi temaların işlendiğinin tespit edilmesi araştırmaya değer bir konudur. Aşağıda Türkiye'de okul öncesi dönem çocuklarına yönelik resimli kitapların temalarını inceleyen araştırmalardan bazıları yer almaktadır.

Türkiye'de okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden kitapların temalarını inceleyen araştırmalar

Okul öncesi çocuklarına hitap eden kitaplar genel adıyla resimli kitaplardır. Geçmiş yıllarda yapılan çalışmalarda resimli çocuk kitaplarının sayıca ve nitelik açısından yetersiz olduğu belirtilmiştir. Örneğin; Erdoğan (1999) yaptığı çalışmada Türkiye'de 1996-1998 yıllarında

yayınlanmış 286 kitabı incelemiştir. Çalışmasının sonucunda Türkiye’de çocuk kitapları üretiminde niteliksel ve niceliksel yetersizlikler olduğunu belirtmiştir.

Uzmen (1993) yaptığı çalışmasında 1970-1993 yılları arasında basılmış Türkçe ve İngilizce resimli kitapları incelemiştir. İngilizce yazılmış kitaplarda “ben temasının” (korku, kıskançlık, kızgınlık duyguları ile baş etme, sevinç, sevgi, mutluluk, merak) Türkçe yazılmış kitaplara göre daha fazla işlendiğini bulmuştur. Bir diğer çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden resimli öykü kitaplarında en fazla işlenen genel temanın akran ve çevre ilişkileri olduğunu, en az ise akademik durum ve fiziksel görünüm olduğu (Işıtan, 2005), başka bir çalışmada, en fazla işlenen temanın sosyal yaşam ile ilgili olduğu belirtilmiştir (Körükçü, 2012). Demircan (2006) TÜBİTAK tarafından yayımlanan Çocuk Kitaplığı Dizisinde yer alan kitapları incelemiş, inceleme sonucunda, 34 kitaptan 33’ünün tema-plan başlığı altında yeterli ölçütleri taşıdığını, diğer çalışmalarda okul öncesi çocuklarına yönelik resimli kitaplarda korku ve şiddet öğelerinin yer aldığı belirtilmiştir (Dağhoğlu & Çakmak; 2009; Fırat, Güveç & Şahin, 2013

Gönen, Yazıcı, Aydos ve Öztürk (2014) 2012-2013 yılları arasında basılmış 101 resimli kitabı incelemiş ve 2013 MEB okul öncesi eğitim programına göre uygunluğunu değerlendirmişlerdir. Buna göre programda yer alan kavramların çocuk kitaplarında yeterince yer almadığı sonucuna varmışlardır. Bir diğer çalışma da Gönen ve diğerleri (basımda) 2000-2010 yılları arasında basılmış kitapların %61,33’ü hayal ürünü, %38,67’sinin gerçek hayattan kitaplar olduğunu belirtmişlerdir.

Ailelerin çocuklarına kitap seçim ölçütlerini inceleyen çalışmalara bakıldığında, genellikle ailelerin çocuklarına hedefli kitapları tercih ettikleri bulunmuştur. Gönen, Altınkaynak, Şanlı ve Kükürtçü (2015) ailelerle yaptıkları çalışmada ailelerin çocuklarına kitap seçerken çoğunlukla beceri eğitimi, (35%), sosyal hayat (32%) ve kavram eğitimi (31%) kitaplarına yöneldiklerini bulmuşlardır. Oyun ve spor, gezi ve hayali temalarını işleyen kitapları fazla tercih etmediklerini bulmuşlardır. Yine Ozturk, Sendogdu, Seker ve Tekinsen (2011) yaptıkları çalışmada ailelerin çocuklarına kitap seçerken eğitici özellikte kitap olmasına dikkat ettiklerini bulmuşlardır.

Öğretmenlerin kitap seçim ölçütlerine bakacak olursak; öğretmenlerin uygulanan eğitim programını dikkate aldıkları saptanmıştır. Gönen (1993) anaokulu öğretmenlerinin kitap seçerken program amaçlarına göre kitap seçtiklerini bulmuştur. Anaokullarında bulunan kitapların temalarının ise; mevsimler, gece-gündüz, bayram, aile ilişkileri temizlik-iyilik, arkadaşlık, hayvanlar, hayali olay ve şahıslar (dev, peri, hayalet vb), vatan-millet sevgisi, zenginlik fakirlik, doğrunun, akıllının cesurun mükafatlandırılması ve günlük yaşantı ile ilgili temalardır. Ancak anaokullarında öğretmenlerin çocuklar için kullandığı kitapların özelliklerinin istenilen düzeyde olmadığı belirtilmiştir.

Resimli kitaplarda özel amaçla yazılmış temaları inceleyen çalışmalara örnek olarak özel gereksinimli kavramına yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Koç, Koç ve Özdemir (2010) resimli kitaplarda fiziksel ve duyuşal engelin nasıl resimlendiğini incelemiştir. Buna göre; kitaplarda özel gereksinimli olmanın olumlu, nötr ve olumsuz bir biçimde resmedildiği, karakterlerin özel gereksinimli bireylerle etkileşimlerinin zaman içerisinde değiştiği saptanmıştır. Çalışma sonucunda bu tür kitapların özel gereksinimli bireyleri kabul etme ve saygı duyma konusunda önemli olduğu vurgulanmıştır. Yine Gürdal Ünal (2011) yaptığı çalışmada 1969-2009 yılları arasında basılmış olan kitaplarda özel gereksinimli olma kavramını incelemiştir. Buna göre temayla ilgili sadece 7 resimli kitap olduğunu belirtmiştir. Benzer olarak Özkardeş (2013) yaptığı çalışmada özel gereksinimli olma kavramını ele alan kitap sayısının çok sınırlı olduğunu vurgulamıştır. Bir diğer çalışma olarak Gonen, Dursun, Topcu Bilir, Tarman & Nur (2015) özel gereksinimli bireylerin yaşamlarını tema alan resimli kitapları incelemişlerdir. Bu çalışmada, doğrudan özel gereksinimli karakterler olma

Turkish Studies

şartı aranmamış, gözlük kullanma, miyopluk, cücelik vb. insan yaşamını farklı şekilde etkileyen özellikleri olan karakterleri ele alan kitaplar da incelenmiştir. Araştırma sonucunda bazı kitaplarda özel gereksinimli bireylerin olumsuz temsil edildiği, bu sebeple özel gereksinimli bireylerin kabulü ve engelin anlaşılması açısından olumsuz iletiler verildiği saptanmıştır. Aynı çalışmada günümüzde bu tema ile ilgili kitapların sayı olarak arttığı ancak bu sayının yeterli olmadığı belirtilmiştir.

Özel temaları inceleyen çalışmalara başka bir örnek olarak Karaman-Kepenekçi ve Aslan (2011) 2009 yılı içerisinde 81 okul öncesi çocuk kitaplarını çocuk haklarına yer verilmesi açısından incelemiş ve çalışmanın sonunda, kitaplarda daha çok çocukların gelişimsel ve yaşamsal hakları ile ilgili anlatımlara yer verildiği; katılım ve korunma hakları ile ilgili anlatımlara ise daha az yer verildiği görülmüştür. Bir diğer çalışmada Dirican ve Dağlıoğlu (2014) 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik 135 kitabın içeriklerini değerler açısından incelemişlerdir. Araştırma sonucunda kitaplarda en fazla sevgi, paylaşmak, arkadaşlık, mutluluk ve nezaket değerlerinin olduğunu, en az yer verilen değerlerin ise cesaret, liderlik ve barış değeri olduğunu tespit etmişlerdir. Yine Karagöz (2015) yaptığı çalışmada çocuklar için üretilmiş edebiyat eserlerinin çocukların kendilik değerini korumaya nasıl yardımcı olacağını belirtmiş ve bu çalışmada Serpil Ural'ın *Ayrı Evler* (2011) isimli boşanma kavramını ele alan resimli kitabının bibliyoterapatik amaçla nasıl kullanılabileceğine ilişkin örnek olarak gösterilmiştir.

Araştırmanın amacı

Okul öncesi dönemdeki çocukların kitaplardaki karakterlerle özdeşim kurdukları düşünüldüğünde çocuklara sorunlarıyla baş etmede ve olumlu değer, inanç, tutum geliştirmelerine katkı sağlamada çocuk kitaplarından faydalanmak önemli bir konudur. Alan yazındaki çalışmalara bakıldığında resimli kitapların temalarının genel olarak incelendiği ya da sadece belirli özel temaların incelendiği tespit edilmiştir. Ancak Türkiye’de okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik olarak özel temaları içeren öykü kitaplarının genel olarak hangi temalarda yazıldığı, yeterli sayıda olup olmadığına yönelik bir çalışma bulunmamaktadır. Bu sebeple bu çalışmada, Türkiye’de 1990-2015 yılları arasında basılmış okul öncesi dönem çocuklarına yönelik özel temaları ele alan resimli öykü kitaplarının betimsel analizi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma genel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. “*Bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasın amaçlayan çalışmalara tarama araştırması denir.* (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2010, 16)”. “*Genel tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılmaktadır* (Karasar, 2005, 77)”. “*Betimleme ise verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamayı amaçlamaktadır* (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010, 21)”.

Araştırmanın evreni

Türkiye’de 1990-2015 yılları arasında Türkçe basılmış özel temaları ele alan resimli öykü kitapları (giriş, gelişme ve sonuç bölümü olan, kesin zaman ve yer tanıtımı olan) araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme

Araştırmada kolay ulaşılabilirlik durum örnekleme kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e göre (2006,113); *araştırmacının yakın ve erişilmesi kolay olan durumları seçmesini ifade eden bu yöntem araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktadır.* Araştırmanın örneklemini 1990-2015 yılları arasında Türkçe basılmış toplam 405 resimli öykü kitabı oluşturmaktadır. Bu kitaplara yayınevleri

ve kitap satış mağazalarından ulaşılmıştır. Kitaplar toplam 58 yayınevinden elde edilmiştir. Kitapların 292'si (%72.5) Türk yazarlar tarafından yazılmıştır ve 113'i (%27.5) Türkçe'ye çevirilmiş kitaplardır. Örnekleme oluşturan kitapların 299 tanesi (%74.2) set içinde yer alırken (karakter eğitimi seti, pedagojik öyküler seti vb) 106 tanesi (%25.8) set içerisinde yer almamaktadır. Kitapların üzerinde hitap ettiği yaş grubu belirtilmiştir. Kitapların hitap ettiği yaş gruplarını belirlemede belirtilen yaşlar dikkate alınmıştır. Buna göre kitapların yaş gruplarına göre dağılımı şekil 1. de verilmiştir.

Şekil.1. Örnekleme oluşturan kitapların hitap ettiği yaş gruplarına göre dağılımı

Yaş grubu	f	%
2-6	32	7.9
3-4	5	1.2
3-6	236	58.6
4-7	70	17.4
4-8	6	1.5
5-6	19	4.7
5-7	24	6.0
5-8	13	2.7
Toplam	405	100.0

Şekil 1'de kitapların üzerinde belirtilen yaş gruplarına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre en fazla 3-6 yaş grubuna hitap eden kitap (%58.6), sonrasında 4-7 yaş grubuna hitap eden kitaplar (%17.4) bulunmakta, diğer yaş gruplarına göre az sayıda kitaplar bulunmaktadır.

Veri toplama aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan "Kitap inceleme formu" kullanılmıştır. Form iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda kitabın künye bilgileri yer almaktadır. İkinci bölümde ise temaları incelenen kitapların içerik analizi yapılmıştır. Bu analiz sonucunda kitaplar için tema sınıflamaları oluşturulmuştur. "İçerik analizi bir mesajın belli özelliklerinin objektif ve sistematik bir şekilde tanınmasına yönelik çıkarımların yapıldığı bir tekniktir. Araştırmacılar bu kelime ve kavramların varlığını, anlamlarını ve ilişkilerini belirler ve analiz ederek metinlerdeki mesaja ilişkin çıkarımlarda bulunurlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2010, 269)". Araştırmacı belirlediği tema sınıflamalarına göre kitapları kaydetmiştir ve kitaplar özelliklerine göre 5 gruba ayrılmıştır. Bunlar: (1) Zor temalar (sorun davranışlar), (2) Değerler/karakter/ahlak eğitimi, (3) Sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum (4) Özel gereksinimli olma temasını işleyen kitaplar (5) Dinsel temalarla karakter/değer/ahlak eğitimidir. Araştırmacı kitapları değerlendirme sürecinde belirlediği 5 tema sınıflamasına göre alt temalar oluşturmuştur. Buna göre:

(1) Zor temaların (sorun davranışlar) alt temaları: Ölüm kavramı, boşanma, kardeş ilişkisi/kardeş kıskançlığı, tuvalet eğitimi, beslenme problemi, korku, okula uyum/okul korkusu, cinsel eğitim, alt ıslatma, kaybolma, yetiştirme yurdu, sünnet, emzik bırakma, tırnak yeme, ev kazaları, uyku düzeni/problemi, gerçekleri saklama ve akran zorbalığı, kötü söz söyleme, öfke kontrolü, izinsiz alma, yalan söyleme, utangaçlık olmak üzere 23 alt tema belirlenmiştir.

(2) Değerler/Karakter/ahlak eğitimi temasının alt temaları: Saygı, sabırlı olma, sevgi, sorumluluk, özsaygı, dürüstlük, başarı-azimli olma, hoşgörülü olma, adil olma, vatanseverlik, empati-iyilik, şefkat-merhametli olma, problem çözme, tutumlu olma, cesur olma, temizlik, çalışkan olma, inatçılık, kendi özelliklerinden memnun olma, marka düşkünlüğü, bencillik, çevre temizliği, kendini beğenme, aç gözlü olma ve çocuk hakları olmak üzere 25 alt tema belirlenmiştir.

Turkish Studies

(3) Sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum temasının alt temaları: Yardımlaşma/paylaşma, toplum içinde uyulması gereken kurallar (park-oyun alanı kuralları, okul kuralları, tatil kuralları, okul aracı kuralları, sofralar kuralları, parti kuralları, telefon görüşmesi kuralları), ev kuralları, nezaket sözcükleri kullanma, işbirliği, farklılıklara saygı- farklı kültürler, söz dinleme, ilk aşk ve kendini ifade etme üzere 9 alt tema belirlenmiştir.

(4) Dinsel temalarla karakter/değerler/ahlak eğitimi alt temaları: Gülümseme/nazik olma, sevgi, öfke kontrolü, yardımlaşma, hediye verme, hasta ziyareti, sabırlı olma, paylaşma, temizlik, dürüstlük, doğayı koruma, empati ve sorumluluk olmak üzere 13 alt tema belirlenmiştir.

(5) Özel gereksinimli olma ile ilgili kitaplar ayrı bir tema olarak ele alınmıştır.

Verilerin toplanması ve analizi

Araştırma verilerini oluşturan kitaplara çocuk kütüphaneleri, kitap satış mağazaları ve anaokullarından ulaşılmıştır. Kitapların künye bilgileri (kitabın adı, yayınevi, yılı, baskı sayısı, yazarı, resimleyen vb) kaydedildikten sonra kitaplar bir kez okunmuş, daha sonra kitap inceleme formuna kaydedilmiştir. Kaydedilen veriler istatistik analiz programına girilmiştir. İncelenen kitap temalarının % 20'si (81kitap) başka bir uzman tarafından kontrol listesine göre değerlendirilmiş ve gözlemciler arası güvenilirlik çalışması sonucunda fikir birliği 0,9899 (ranj %90,1-100,0) olarak bulunmuştur. Araştırma bulguları betimsel düzende sayı ve yüzde dağılımları olarak verilmiştir.

BULGULAR

Tablo.1. Özel amaçla yazılmış kitapların temalarına göre dağılımı

Temalar	f	%
Zor(sorun davranışlar)	147	36.4
Değerler/karakter/ahlak eğitimi	118	29.2
Sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyumve toplumsal yaşama uyum	114	28.2
Özel gereksinimli olma kavramı	10	2.4
Dinsel temalarla karakter/değerler/ahlak eğitimi	16	3.8
Toplam	405	100.0

Tablo 1'de özel amaçla yazılmış kitapların temaları verilmiştir. Buna göre kitaplardan en fazla “zor(sorun davranışlar)” (%36.4) temasının işlendiği saptanmıştır. Bu temayı sırasıyla “Değerler/karakter/ahlak eğitimi” (%29.2), “Sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum” (28.2), “Dinsel temalarla karakter/değerler/ahlak eğitimi ” (%3.8) ve “Özel gereksinimli olma kavramı” (%2.4) temaları izlemektedir.

Tablo.2. Özel amaçla yazılmış kitapların zor(sorun davranışlar) temasının alt temalara göre dağılımı

Zor (sorun davranışlar) temaları	f	%
işleyen kitaplar		
Ölüm kavramı	5	3.4
Boşanma	9	6.1
Kardeş ilişkisi/kardeş kıskançlığı	23	15.7
Tuvalet eğitimi	7	4.7
Beslenme problemi	9	6.1
Korku	27	18.4
Okula uyum/okul korkusu	16	10.8
Cinsel eğitim	8	5.4
Alt ıslatma	5	3.4
Kaybolma	10	6.8
Yetiştirme yurdu	1	0.7
Sünnet	1	0.7
Emzik bırakma	1	0.7
Tırnak yeme	1	0.7
Ev kazaları	1	0.7
Uyku düzeni/problemi	2	1.4
Gerçekleri saklama	1	0.7
Akran zorbalığı	1	0.7
Kötü söz söyleme	1	0.7
Öfke kontrolü	4	2.7
İzinsiz alma	5	3.4
Yalan söyleme	8	5.4
Utangaçlık	1	0.7
Toplam	147	100.0

Tablo 2’de özel amaçla yazılmış kitapların zor(sorun davranışlar) temasının alt temalarının dağılımı verilmiştir. Buna göre zor (sorun davranışlar)” dan en fazla “korku” (%18.4), kardeş ilişkileri/kardeş kıskançlığı” (%15.7), “okul korkusu/okula uyum” (%10.8), “kaybolma” (% 6.8) , “beslenme problemi” ve “boşanma” (% 6.1) temaları işlenmiştir. Az oranda işlenen diğer alt temalar ise; “ölüm kavramı”, “tuvalet eğitimi”, “cinsel eğitim”, “alt ıslatma”, “yetiştirme yurdu”, “sünnet”, “emzik bırakma”, “tırnak yeme”, “ev kazaları”, “uyku düzeni/problemleri”, “gerçekleri saklama”, “akran zorbalığı”, “kötü söz söyleme”, “öfke kontrolü”, “izinsiz alma”, “yalan söyleme” ve “utangaçlık” temalarıdır.

Tablo.3. Özel amaçla yazılmış kitapların değerler/karakter/ahlak eğitimi temasının alt temalarına göre dağılımı

Değerler/karakter/ahlak eğitimi	f	%
işleyen kitaplar		
Saygı	5	4.2
Sabırlı olma	4	3.4
Sevgi	6	5.0
Sorumluluk	8	6.8
Özsaygı	3	2.5
Dürüstlük	6	5.0
Başarı-azimli olma	5	4.2
Hoşgörülü olma	2	1.8
Adil olma	4	3.4
Vatanseverlik	2	1.8
Empati-iyilik	5	4.2
Şefkat-merhametli olma	1	0.9

Turkish Studies

Problem çözme	1	0.9
Tutumlu olma	4	3.4
Cesur olma	1	0.9
Temizlik	20	16.8
Çalışkan olma	5	4.2
İnatçılık	1	0.9
Kendi özelliklerinden memnun olma	10	8.4
Marka düşkünlüğü	1	0.9
Bencillik	2	1.8
Çevre temizliği	4	3.4
Kendini beğenme	2	1.8
Aç gözlü olma	6	5.0
Çocuk hakları	10	8.4
Toplam	118	100.0

Tablo 3'te özel amaçla yazılmış kitapların değerler/karakter/ahlak eğitimi temasının alt temalarının dağılımı verilmiştir. Buna göre değerler/karakter/ahlak eğitimi temasından en fazla “temizlik” (% 16.8)“çocuk hakları” ve “kendi özelliklerinden memnun olma” (8.4), “sorumluluk” (%6.8) sevgi”, “aç gözlü olma” ve “dürüstlük” (%5.0) alt temalar işlenmiştir. Az oranda işlenen temalar ise; “saygı”, “sabırlı olma”, “özsaygı”, “başarılı/azimli olma”, “adil olma”, “vatanseverlik”, “empati/iyilik” “hoşgörülü olma”, “tutumlu olma”, “şefkat/merhametli olma”, “problem çözme”, “cesur olma”, “çalışkan olma” “inatçılık”, “marka düşkünlüğü”, “bencillik”, “çevre temizliği” ve “kendini beğenme” alt temalarıdır.

Tablo.4. Özel amaçla yazılmış kitapların sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum temasının alt temalarına göre dağılımı

Sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum temasını işleyen kitaplar	f	%
Yardımlaşma/paylaşma	19	16.6
Toplum içinde uyulması gereken kurallar	34	29.7
Ev kuralları	23	20.2
Nezaket sözcükleri kullanma	16	14.0
İşbirliği	3	2.7
Farklılıklara saygı- farklı kültürler	15	13.2
Söz dinleme	2	1.8
İlk aşk	1	0.9
Kendini ifade etme	1	0.9
Toplam	114	100.0

Tablo 4'te özel amaçla yazılmış kitapların sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum temasının alt temalarının dağılımı verilmiştir. Buna göre “sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum” temasından en fazla “toplum içinde uyulması gereken kurallar” (%29.7), “ev kuralları” (%20.2), “yardımlaşma-paylaşma” (%16.6),” ve “nezaket sözcükleri kullanma” (%14.0) alt temaları işlenmiştir. Bu alt temaları sırasıyla; “farklılıklara saygı-farklı kültürler” (%13.2) ve “işbirliği” temaları izlemektedir. Az oranda işlenen diğer alt temalar ise; “söz dinleme”, “ilk aşk” ve “kendini ifade etme” alt temalarıdır.

Turkish Studies

Tablo.5. Özel amaçla yazılmış kitapların dinsel temalarla karakter/değerler/ahlak eğitimi temasının alt temalarına göre dağılımı

Dinsel temalarla karakter/değerler/ahlak eğitimi işleyen kitaplar	f	%
Gülümseme/nazik olma	2	12.5
Sevgi	1	6.3
Öfke kontrolü	1	6.3
Yardımlaşma	1	6.3
Hediye verme	1	6.3
Hasta ziyareti	2	12.5
Sabırlı olma	1	6.3
Paylaşma	1	6.3
Temizlik	1	6.3
Dürüstlük	2	12.5
Doğayı koruma	1	6.3
Empati	1	6.3
Sorumluluk	1	6.3
Toplam	16	100.0

Tablo 5’te özel amaçla yazılmış kitapların dinsel temalarla karakter/değerler/ahlak eğitimi temasının alt temalarının dağılımı verilmiştir. Buna göre en fazla “gülümseme/nazik olma”, “hasta ziyareti” ve “dürüstlük” (%12.5) alt temaları işlenmiştir. Az oranda işlenen diğer alt temalar ise; “sevgi”, “öfke kontrolü”, “yardımlaşma”, “hediye verme”, “sabırlı olma”, “paylaşma”, “temizlik”, “doğayı koruma”, “empati” ve “sorumluluk” (%6.3) alt temalarıdır.

Tablo 6. Özel amaçla yazılmış kitapların özel gereksinimli olma temasının özel gereksinim türüne göre dağılımı

Özel gereksinim türü	f	%
Astım	1	10.0
Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB)	3	30.0
Disleksi	1	10.0
İşitme yetersizliği	1	10.0
Görme yetersizliği	1	10.0
Ortopedik yetersizlik	2	20.0
Ortopedik yetersizlik ve görme yetersizliği	1	10.0
Toplam	10	100.0

Tablo 6’da özel amaçla yazılmış kitapların özel gereksinim türüne göre dağılımı verilmiştir. Buna göre toplam 10 kitaba rastlanmıştır ve özel gereksinim türleri ise şu şekildedir; DEHB ile ilgili 3 (%30.0) kitap, ortopedik yetersizlik ile ilgili 2 (%20.0) kitap, astım, disleksi, işitme yetersizliği ve ortopedik yetersizlik ve görme yetersizliği ile ilgili 1’er (%10.0) kitabın olduğu saptanmıştır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, Türkiye’de 1990-2015 yılları arasında basılmış okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden özel amaçla yazılmış resimli kitapların tema dağılımlarını belirlemek amaçlanmıştır. Buna göre kitaplarda en fazla “zor (sorun davranışlar) temasının işlendiği saptanmıştır. Bu temayı sırasıyla “değerler/karakter/ahlak eğitimi”, “sosyal beceri ve toplumsal

Turkish Studies

yaşama uyum”, “dinsel temalarla karakter/değerler/ahlak eğitimi ” ve “özel gereksinimli olma kavramı” temaları izlemektedir.

Zor (sorun davranışlar) temasından en fazla “korku”, “ kardeş ilişkileri/kardeş kıskançlığı”, “okul korkusu/okula uyum”, “kaybolma”, “beslenme problemi” ve “boşanma” alt temaları işlenmiştir. Zor(sorun davranışlar) temasında pek çok alt temanın yer aldığı görülmektedir. Ancak bu temalar da yazılan kitapların sayısı oldukça sınırlıdır. Az oranda işlenen diğer alt temalar ise; “ölüm kavramı”, “tuvalet eğitimi”, “cinsel eğitim”, “alt ıslatma”, “yetiştirme yurdu”, “sünnet”, “emzik bırakma”, “tırnak yeme”, “ev kazaları”, “uyku düzeni/problemleri”, “gerçekleri saklama”, “akran zorbalığı”, “kötü söz söyleme”, “öfke kontrolü”, “izinsiz alma”, “yalan söyleme” ve “utangaçlık”tır.

Yapılan çalışmada kitap temalarında, değerler eğitimi, karakter eğitimi, ahlak eğitimi ve sosyal beceri eğitimi setlerinde ortak değerlerin ve becerilerin yer aldığı görülmüştür. Bu sebeple bu temalar değerler/karakter/ahlak eğitimi ve sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum temaları olarak ele alınmıştır. Değerler/karakter/ahlak eğitimi temasından en fazla “temizlik”, “çocuk hakları” ve “kendi özelliklerinden memnun olma”, “sorumluluk”, “sevgi”, “aç gözlü olma” ve “dürüstlük” alt temaları işlenmiştir. Az oranda işlenen alt temalar ise; “saygı”, “sabırlı olma”, “özsaygı”, “başarılı/azimli olma”, “adil olma”, “vatanseverlik”, “empati/iyilik” “hoşgörülü olma “tutumlu olma”, “şefkat/merhametli olma”, “problem çözme”, “cesur olma”, “inatçılık”, “marka düşkünlüğü”, “bencillik”, “çevre temizliği” ve “kendini beğenme”dir. Sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyum ” temasından en fazla “toplum içinde uyulması gereken kurallar”, “ev kuralları”, “yardımlaşma-paylaşma” ve “nezaket sözcükleri kullanma” alt temaları işlenmiştir. Bu alt temaları sırasıyla; “farklılıklara saygı-farklı kültürler” ve “işbirliği” alt temaları izlemektedir. Az oranda işlenen diğer alt temalar ise; “söz dinleme”, “ilk aşk” ve “kendini ifade etme” dir.

Konuya benzer çalışmalara bakıldığında; Cole ve Valentine (2000) çok kültürlü olmaya yönelik 22 resimli çocuk kitabını incelemişler ve bu kitapların çok kültürlü kavramını öğretmek adına öğretmenler ve ebeveynler tarafından kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına benzer olarak Veziroğlu ve Gönen (2012) yaptıkları çalışmada MEB 2006 okul öncesi eğitim programında yer alan, duygularını kontrol edebilme, kendi kendini güdüleyebilme, başkalarının duygularını fark edebilme, başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme, hoşgörü gösterebilme, farklılıklara saygı gösterebilme, yaşamın iyileştirilmesinde ve korunmasında sorumluluk alabilme kazanımlarını destekleyecek türde kitapların yer aldığı belirtmişlerdir. Benzer olarak Dirican ve Dağlıoğlu (2014) yaptıkları çalışmada resimli çocuk kitaplarında en fazla sevgi, en az ise barış değerine yer verildiğini tespit etmişlerdir. Kitaplarda geçen değer dağılımlarına bakıldığında sevgi, paylaşma, arkadaşlık, mutluluk, nezaket ve yardımseverlik değerlerine yüksek oranda yer verildiği; temizlik, saygı, adalet, tutumluluk ve estetik değerlerine orta derecede yer verildiği saptanmıştır. Empati, hoşgörü, dürüstlük, çalışkanlık, özgüven, sorumluluk, cesaret, liderlik ve barış az yer verilen değerlerden olduğu belirtilmiştir.

Araştırma sonuçlarına benzer diğer bir çalışma sonuçları şu şekildedir: Court ve Rosental (2007), İsrail’deki resimli çocuk kitaplarında yer alan değerleri tespit etmek için yaptıkları çalışmada ‘kurallara uymak’ değerinin en az yer verilen değer olduğunu bulmuşlardır. En fazla karşılıklı saygı ve arkadaşlık değeri ele alınmıştır. Ülkemizde yapılan bir çalışmada ise Gönen ve arkadaşları (2011), çocuk kitaplarında en az yer verilen değer vatanseverlik ve sorumluluk olduğunu bulunmuşlardır. Ayrıca bu çalışmadaki kitaplarda vatanseverlik değerine hiç rastlanmamıştır. Karatay’a (2011) göre karakter eğitiminde edebiyattan fadalanılmaktadır. Bunun için kitaplar kullanılmaktadır. Çünkü kitaplardaki karakterler sayesinde çocuk karakter eğitimi ile ilgili pek çok değeri kazanabilmektedir. Ancak bunun için öğretmenlerin doğru kitapları seçmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yine Tuğrul ve

Turkish Studies

Feyman (2006) yaptıkları çalışmada çocuk kitaplarında en fazla paylaşma ve yardımlaşma teması üzerinde durulduğunu saptamışlardır.

Gonen, Aydos & Erturk (2012) yaptıkları çalışmada resimli kitapları sosyal beceriler açısından incelemişler ve bu kitaplarda duygularını farketme, başkaların ayarlım etme, arkadaşlarına karşı haklarına savunma, kendi hakkında olumlu düşünme ve ifade etme gibi becerileri ele almışlardır. Kitaplarda sosyal becerilerle ilgili genellikle aynı temaların ele alındığı ve bu temaların tek yönlü bir biçimde incelendiği saptanmıştır. Narvaez, Gleason, Mitchell, & Bentley, (1999) yaptıkları çalışmada ilkökul 3. 4. sınıf öğrencileri ile derslerde ahlaki değerleri, işleyen öyküler işlenmiştir. Çocukların ahlaki temaları kavramalarında artış olduğu saptanmıştır. Yine Prater (2000) çocuk kitaplarının sınıf içinde kullanılarak özel gereksinimli kavramının çocuklara öğretilebileceğini belirtmiştir.

Bu çalışmada az sayıda da olsa dinsel temalarla karakter/değerler/ahlak eğitimi ne yönelik kitaplar olduğu ortaya çıkmıştır ve dinsel temalarla karakter/değerler/ahlak eğitimi, değerler/karakter/ahlak eğitimi temasından ayrı bir tema olarak ele alınmıştır. Aybey (2015) din eğitiminin karakter eğitimi üzerindeki önemini vurgulamış ve insanın ruhsal yapısının bir bölümünü teşkil eden din unsuru ile karakter kavramı arasında bir ilişki, bir etkileşim olduğundan bahsetmiştir. Benzer olarak Pakdemirli (2011) din kültürü ve ahlak bilgisi kitaplarında öykü kullanılmasının çocuklardan beklenen kazanımların gerçekleşmesi için fayda sağlayacağını, çeşitli etkinliklere dönüştürülen öykülerin ders temalarının anlaşılması ve dikkat ve ilgi çekmesi açısından önemli olduğunu vurgulamıştır. Yine Okumuşlar (2006) din eğitiminin öykü yolu ile verilmesinin etkili bir yol olduğunu belirtmiştir. Ona göre; hikayeler çocukların empati kurarak öğrenmesini sağlamaktadır. Ayrıca öyküler çocukların belirli kavramları içselleştirmesini sağlamakta ve din ve ahlak eğitimi kolaylaştırmaktadır. Küçük yaşta okunan dini ve ahlaki öyküler onların ileriki yaşamlarında bu kavramları daha iyi anlamalarını sağlayacağını, ancak bu öykülerin ahlaki ve dini özellikler açısından uygun olması gerektiğini vurgulamıştır. Yukarıda bahsedilen sebeplerden dolayı çocuklara din sevgisi kazandırmak ve olumlu özellikler kazandırmak için dini öykülerden faydalandığı görülmektedir.

Çalışmada resimli kitaplardan 10 tanesinin özel gereksinimli olma temasını işlediği saptanmıştır. Bu sınıflamadaki kitaplar ayrı bir tema sınıflaması olarak ele alınmıştır. Kitaplarda yer alan özel gereksinim türleri ise şu şekildedir; DEHB ile ilgili 3 kitap, ortopedik yetersizlik ile ilgili 2 kitap, astım, disleksi, işitme yetersizliği ve ortopedik yetersizlik ve görme yetersizliği ile ilgili 1'er kitabın olduğu saptanmıştır. Özel gereksinimli olma konusunu işleyen kitapların sayıca sınırlı olduğu görülmektedir. Alanyazında yapılan diğer çalışma bulguları da bu bulguyu desteklemektedir (Gonen, Dursun, Topcu Bilir, Tarman & Nur, 2015; Gürdal Ünal, 2011; Özkardeş, 2013).

Yapılan çalışmada set halinde özel amaçla yazılmış kitapların olduğu saptanmıştır. Bu setlere örnek olarak; Erdem Yayınları'nın 2011 yılında 5-6 yaş çocukları için yayınladığı 16 kitaptan oluşan "Değerler Eğitimi Öykü Seti" (Yazarlar: Meral Canoğlu Cantürk, Eser Ünalın Şenler, Hümevra Bektaş), Timaş Yayınları'nın 2012 yılında yayınladığı 5 kitaptan oluşan "Alper Serisi" (Yazarı; Nurşen Şirin, Resimleyen; Neşe İnan), Nesil Yayınları'nın 3-7 yaş çocukları için 2011 yılında yayınladığı 10 kitaptan oluşan "Tali Öykülerle Duygusal Zeka Eğitimi Seti", (Yazarı; Berrin Göncü İşikoğlu), Parıltı Yayınları'nın (2014) 4-7 yaş çocuklarına yönelik 10 kitaptan oluşan "Zeliş Sosyal Gelişim Seti" (Yazarları: Ayşegül Çoşkun, Gülinaz Şafak) örnek olarak gösterilebilir.

Yine Zambak Yayınları'nın 2010 yılında yayınladığı 5 kitaptan oluşan (Yazarı; Meltem Çelebioğlu) "Kıvırcık Hikâye Serisi-3-6 Yaş Sosyal Beceri" seti bulunmaktadır. Işık Yayın Dağıtım'ın "Mavi Yunus Eğitici Öyküler Serisinde" (2006) 3-6 yaşa yönelik 10 kitap bulunmaktadır (Yazarlar: Eylem Güneş, Zeliha Güneş Demir). Ayrıca Erdem Yayınlarının "Büyürken

Turkish Studies

Yaşadıklarım Dizisi” (2009) 10 kitaptan oluşmaktadır (Yazarı; Yıldız Çelik Kooiman) ve Mandolin Çocuk Kitapları’nın (2015) “Pedagojik Öyküler Dizisi”nde (Yazarı; Ayşen Oy) 4-6 yaş için 25 kitap bulunmaktadır. Bu setlerde yer alan kitaplarda birbirinden farklı pek çok tema, değer ve beceri üzerinde durulmuştur. Bu sebeple kitaplar zor (sorun davranışlar) temalar, karakter eğitimi, sosyal beceri ve toplumsal yaşama uyumeğitimi, değerler eğitimi ve ahlak eğitimi temalarına göre analiz edilmiştir.

Timaş Yayınları’nın “Hadisleri Öğreniyorum Serisi”nde (2012) 5 yaş ve üzeri çocuklar için 10 kitap bulunmakta (Yazarı: Nur Kutlu, Resimleyen; Ayşe Kıtıl) ve bu kitaplar çocuklara dinsel temalarla güzel davranışları öğretmeyi hedeflemektedir. Çalışmada bu set dinsel temalarla karakter/değerler/ahlak eğitimi grubunda yer almıştır.

Set halinde olmayıp özel amaçla yazılmış kitaplara örnek olarak aşağıdaki kitaplar da verilebilir: Gülçin Alpöge’nin “Dedemi Özlüyorum” isimli kitabı 1993 yılında Yapı Kredi Yayınları tarafından basılmıştır ve kitapta ölüm kavramı işlenmektedir. Yine Zeynep Bassa’nın “Sihirli Öpücük” adlı kitabı Kültür Bakanlığı Yayınları olarak 2000 yılında basılmış ve kitapta üvey anne teması işlenmiştir. Can Göknil tarafından 2011 yılında yazılan “Babasının başka evi var” adlı kitabı Can Çocuk Yayınları tarafından basılmıştır ve kitapta boşanma kavramı işlenmiştir.

Ayşen Oy tarafından kaleme alınan “Bu beden benim” (2015) Mandolin Yayınları “Pedagojik Öyküler Dizisi”nde yer almaktadır. Kitapta fiziksel farkındalık, mahremiyet teması işlenmiştir. Yine aynı seri içinde yer alan “Yatağıma yağmur yağdı” adlı kitap alt ıslatmaya yönelik eğitici bir kitaptır.

Başka bir örnek, Altın Kitaplara ait 2009 yılında basılan çeviri kitap setleri bulunmaktadır. Bu setlerdeki kitapların arka kısmında ebeveyn rehberi de bulunmaktadır (8 kitap). Bu setteki temalar zor(sorun davranışlar) temaları kapsamaktadır. Örneğin Sergi Camara’nın yazdığı, (Çeviri: Farah Yurdözü) “Sevgili canavarlar” canavar korkusuna yönelik, “Güle güle kakalar” tuvalet eğitime yönelik bir kitaptır. Kitapların ebeveyn rehberi kısmında ailelere bu tür durumlarda neler yapması gerektiği anlatılmaktadır.

Avcı, Güner ve Dilek (2014) çocuk hakları ile ilgili olarak, Tübitak Yayınları’nın Aleix Cabrera (2013) tarafından kaleme alınan kitaplarını örnek olarak göstermişlerdir. Bu kitapların çocuk hakları açısından eğitici özellikler taşıdığını belirtmişlerdir. Yine çalışmalarında, cinsel istismarı önlemeye yönelik olarak Gergedan Yayınlarının Pro Familia Alman Aile Planlaması Cinsel Pedagoji ve Danışmanlık Cemiyeti tarafından yazılan “Benim bedenim bana ait” (2014) adlı kitabın (çevirisi Kazım Özdoğan) bu temada eğitici olduğunu belirtmişlerdir.

Şahin (2014) yaptığı çalışmasında okul öncesi dönem çocukları için Aytül Akal’ın (2012) “Açıl Maske Açıl” isimli kitabının hoşgörü ve kültürel farklılıklara karşı çocukta duyarlık oluşumunu desteklediğini belirtmiştir. Ayrıca Geoffroy de Pennart (2011)’ın “Müziyen İnek Sırma” adlı kitabında, benzerlik ve farklılıklar kavramı, bu benzer ve farklılıklara karşı saygı duyma kavramları, hoşgörü ve sevgi değerleri işlendiğinden söz etmiştir.

Özel gereksinimli olma ile örnek olarak TUBİTAK çocuk kitapları dizisinde yer alan 2011 yılında yayımlanan “Duymamak böyle bir şey” (Yazarı; Jennifer Moore-Mallinos) işitme yetersizliği, Yapı Kredi yayınları tarafından 2015 yılında yayımlanan “İçimdeki Aslan” (Yazarı; Kristien Dieltiens, Resimleyen; Marijke Klompmaker, Çeviren; Yalçın Varnalı) isimli kitap DEHB konusunu, Eğiten kitap tarafından 2012 yılında yayımlanan “Arkadaş” (Yazarı; Akram Ghasempour, Resimleyen; Nasim Azadi, Çeviren: Erdal Gürsel) isimli kitap da görme yetersizliği işlemiştir.

Yapılan bu çalışma okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden özel amaçla yazılmış kitaplar ile sınırlıdır. Diğer yaş gruplarına yönelik kitaplar hakkında da benzer türde araştırmalar yapılması

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/4 Winter 2016

önerilmektedir. Çalışmada yer alan kitaplar öykü niteliğindeki (giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olan, kesin zaman ve yer tanıtımı olan) kitaplarla sınırlıdır.

Ülkemizde içerik bakımından özel amaçlar için kullanılabilir türde çocuk kitaplarının basımına ilginin arttığı görülmektedir. Ancak her tür temada sınırlı sayıda kitap bulunmaktadır. Bu tür kitapların sayısının artması gerekmektedir. Özel temalara yönelik kitap içeriklerinin çocukların yaş ve gelişimlerine uygun olup olmadığı, kitabın yazıldığı temaya ilişkin alan uzmanı ve uzman eğitimciler tarafından değerlendirilmeli, uygun nitelikte kitapların basımı sağlanmalıdır. Ayrıca bu tür kitaplara yönelik son yıllarda araştırmalar da yapılmaktadır. Ancak hala özel temalara yönelik sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu kitapların içeriklerinin çocuklara uygun olup olmadığının değerlendirilmesinin yapılması gerekmektedir. Bu sebeple öğretmen ve aileler için özel temalara yönelik nitelikli çocuk kitapları katalogları oluşturulmalı ve bu kitapları nasıl kullanılacakları ya da bu kitaplara nasıl ulaşabilecekleri konusunda öğretmen ve aileler bilgilendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Alexander, K., J. & Miller, P., J. (2001). Young children's emotional attachment to stories. *Social Development*, 10(3): 374-398.
- Avcı, N., Güner, K. A. & Dilek, A. (2014). *Okul öncesi dönemde çocuk edebiyatı*. Ayşe Turla (Ed.). *Okul öncesi dönemde edebiyat türleri ve özel temalar*. (s. 215). Ankara: Hedef cs Yayıncılık.
- Aybey, S. (2015). Karakterin değişmesinde din eğitiminin rolü. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 10/11 Summer 2015, p. 201-214, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8354>, ANKARA-TURKEY
- Baumgartner, J. J. & Buchanan, T. (2010). Supporting each child's spirit. *Young Children*, 65(2), 90-95.
- Büyüköztürk, Ş. , Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Campbell, J. (1988). *The power of myth*. New York: Doubleday.
- Cole, E. M. & Valentine, D. P. (2000). Multiethnic children portrayed in children's picture books. *Child and Adolescent Social Work Journal* ,17(4), 305-317
- Court, D. & Rosental, E. (2007). Values embodied in children's literature used in early childhood education in Israeli state schools. *Early Childhood Education Journal*, 34(6), 407-414.
- Cooper, P. M. (2007). Teaching young children self-regulation through children's books. *Early Childhood Education Journal*, 34(5), 315-322.
- Dağlıoğlu, H.E. & Çakmak, Ö. Ç. (2009). Okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(3), 510-534.
- Demircan, C.(2006). Tübitak çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27.
- Dilidüzgün, S. (1996). *Çağdaş çocuk yazını*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

- Dirican, R. & Dağlıoğlu, E.H. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli öykü kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 3(2), 44 – 69
- Erdoğan, F. (1999). *Türkiye’de 1996-1998 yıllarında yayınlanmış telif çocuk kitaplarının içerik analizi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Esteban, M., Sidera, F., Serrano, J., Amado, A. & Rostan, C. (2010). Improving social understanding of preschool children: Evaluation of a training program. *Journal of Research in Educational Psychology*, 8(2), 841-860.
- Fırat, H., Güleç, H. & Şahin, Ç. (2013). Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan masal ve öykü kitaplarının korku ve şiddet öğeleri açısından incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 6(5), 217-241. Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1504>.
- Fletcher, K.L. & Reese, E. (2005). Picture book reading with young children: A conceptual framework. *Developmental Review*, 25, 64–103, <http://dx.doi.org/10.1016/j.dr.2004.08.009>
- Gonen, M., Aydos, E.H. & Erturk, H.G. (2012). Social skills in pictured story books. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 5280 – 5284. doi:10.1016/j.sbspro.2012.06.422
- Gonen, M., Dursun, A., Topcu Bılır, Z., Tarman, I. & NUR, I. (2015). A study on the depiction of disability in illustrated story books. *Revista de cercetare [i interven]ie social*, 50, 275-292. The online version of this article can be found at: www.rcis.ro, www.doaj.org and www.scopus.com
- Gönen, M. (1993). Anaokulu öğretmenlerinin beş ve altı yaş çocukları için kullandıkları masal ve öykü kitaplarının niteliklerinin incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 7(2), 83-88.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. & Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 250-265.
- Gönen, M., Yazıcı, D.N., Aydos, E.H. & Öztürk, M. (2014). A study of compatibility of picture storybooks prepared for children 3-8 years range in early childhood period with the indicators and concepts identified for language and cognitive development in ministry of education 2013 early childhood education program. *The Asian Conference on Education 2014 Official Conference Proceedings*. http://iafor.org/archives/proceedings/ACE/ACE2014_proceedings.pdf
- Gönen, M., Özen Altınkaynak, Ş., Şanlı, Z. Ş. & Kent Kükürtçü, S. (2015). Ailelerin çocukları için edebi yayın seçerken dikkat ettikleri hususlar ve bu yayınların sunumunda yaptıkları etkinliklerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 30(2): 30-41
- Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H., Kehci, A., Ulutaş, Z. & Kahve, Ö. (Basımda). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, DOI:10.16986/HUJE.2015014224
- Güleç, H., Gönen, M. (1997). 1974-1993 yılları arasında türkçe basılmış olan resimli öykü kitaplarının resimlendirme ve fiziksel özellikleri yönünden incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği*, 11(1), 42-53.
- Gürdal Ünal, A. (2011). Türk çocuk edebiyatında özel gereksinimlilerin temsili. S. Sever (Ed). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı*

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/4 Winter 2016

- Sempozyumu, Ankara, Türkiye* (pp. 919-927). Ankara: A.U.Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları, No. 4.
- Harper, G. (2001). Enfranchising the child: Picture books, primacy, and discourse. *Style*, 35(3), 393-409.
- Howrey, S. T. & Whelan-Kim, K. (2009). Building cultural responsiveness in rural, preservice teachers using a multicultural children's literature project. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 30(2), 123-137.
- Işıtan, S. (2005). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili temaları içermesi yönünden incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Işıtan, S. (2013). Özel amaçla yazılmış çocuk kitapları: Çocuk kitaplarında özel gereksinimli kavramı. M. Gonen (Ed.), *Çocuk Edebiyatı* (ss. 159-177). Ankara: Eğiten Kitap.
- Johnsen, S. & Johnsen, E. (1998). *Literature as a character building tool. Character education through literature*. In association with amazon.com. Retrieved from: <http://johnsenfam.com/educhar.htm>.
- Kantarcıoğlu, S. (1998). *Orta dereceli okul öğretmenleri için rehberlik*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Karagöz, B. (2015). Kendilik değerini koruma bağlamında çocuk edebiyatı eserlerinin kullanımı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(40), 486-493.
- Karaman-Kepenekçi, Y. & Aslan, C. (2011). *Okulöncesi döneme seslenen kitaplarda çocuk hakları. Eğitim, Araştırma ve İnceleme Dizisi – I*. Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, <http://kitaplar.ankara.edu.tr/dosyalar/pdf/839.pdf>
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi. Kavramlar, ilkeler, teknikler*. (15. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatay, H. (2011). Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, terature and History of Turkish or Turkic*, Volume 6/1 Winter 2011, p. 1439-1454, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.2191>, ANKARA-TURKEY.
- Kelley, J. E. (2008). Harmony, empathy, loyalty, and patience in japanese children's literature. *Social Studies*, 99(2), 61-70.
- Kidsinco. (2012). *On line scholar source*, Retrieved from: <http://www.kidsinco.com/fairytales/parts-of-a-story/>.
- Koç, K, Koç, Y. & Özdemir, S. (2010). The portrayals of individuals with physical and sensory impairments in picture books. *International Journal of Special Education*, 25(1), 145-161.
- Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 243-254.
- Lampert, J. & Walsh, K. (2010). Keep telling until someone listens?: Understanding prevention concepts in children's picture books dealing with child sexual abuse. *Children's Literature in Education*, 41:146-167. DOI 10.1007/s10583-010-9104-1

- Leming, J. (2000). Tell me a story: an evaluation of a literature-based character education programme. *Journal of Moral Education*, 29(4), 413-427. DOI:10.1080/713679388.
- Lonigan, C. J. (1994). Reading to preschoolers exposed: Is the emperor really naked? *Developmental Review*, 14, 303-323. DOI.org/10.1006/drev.1994.1011
- Molenda, C. F. & Bhavnagri, N. P. (2009) .Cooperation through movement education and children's literature. *Early Childhood Education Journal*, 37(2), 153-159.
- Narvaez, D. Gleason, T., Mitchell, C. & Bentley, J. (1999). Moral theme comprehension in children. *Journal of Educational Psychology*, 91(3), 477-487. DOI: 10.1037/0022-0663.91.3.477
- Okumuşlar, M. (2006). Din eğitiminde etkin bir yöntem olarak hikâye. *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 21, 237-252
- Oppliger, P. A. & Davis, A. (inpress). Portrayals of bullying: A content analysis of picture books for preschoolers. *Early Childhood Education Journal*, 1-12. DOI 0.1007/s10643-015-0734-1.
- Ouzts, D. T. (1991). The emergence of bibliotherapy as a discipline. *Reading Horizons*, 31(3), 199-206.
- Oxenbergl, L. T. (2008). *The effects of character education on the behavior of 5th grade students*. Rowan University Haskell McBee Master of Science in Teaching.
- Owens, W. T., & Nowell, L. S. (2001). More than just pictures: Using picture story books to broaden young learners' social consciousness. *Social Studies*, 33-40.
- Ozturk, M.A., Sendogdu, M.C., Seker, E. , Tekinsen, H.K. (2011). Parents with children in preschool children's picture book review elections. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 1906-1910
- Özkardeş, O.G. (2013). Farklı gelişen çocuklarla ilgili olarak ülkemizde yayınlanmış kitapların incelenmesi. *I.Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı*, 173-197.
- Pakdemirli, M.N. (2011). İlköğretim DKAB derslerinde hikâye kullanımının önemi: eğitim psikolojisi açısından bir yaklaşım. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9(21) , 99-129.
- Prater, M. A. (2000). Using juvenile literature with portroyals of disabilities in your classroom. *Intervention in School and Clinic*, 35(3): 167-176.
- Russell, D. (1994). *Literature for Children: A Short Introduction*. U.K: Alibris.
- Şahin, G. (2014). Okulöncesi Dönem çocuk kitaplarında görsel bir uyarın olarak resim. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 9/3 Winter 2014, p. 1309-1324, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6507, ANKARA-TURKEY.
- Şirin, M.R. (2007). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tuğrul, B. & Feyman, N. (2006). Okul öncesi çocuklar için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar. *II.Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. Ankara Üniversitesi Bildiri Kitabı*, 387-392.

- Turan, L. (2005). Arkadaş edinme güçlüğü çeken çocukların problemlerini çözmeye çocuk edebiyatından yararlanma. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi KKEFD*, 12, 124-135.
- Uzmen, S. (1993). 1970-1993 yılları arasında basılmış türkçe ve ingilizce resimli öykü kitaplarının tema yönünden incelenmesi. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Üzel, Ö. (2007). *Serpil Ural'ın çocuk kitaplarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Veziroğlu, M. & Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının MEB okul öncesi eğitim programındaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 226-238.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yücel, F. (2005). Dil edinimi ve masal dili. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi KKEFD*, 12, 105-115.
- Zambo, D. (2007) Using picture books to help young students with special needs regulate their emotions. *Teaching Exceptional Children*, 39(3), 32–39.
- Zeece, P D. (2009). Using current literature selections to nurture the development of kindness in young children. *Early Childhood Education Journal*, 36(5), 447-452.

Atıfta bulunulan kitaplar

- Akal, Aytül (2012). *Açıl Maske Açıl*. Resimleyen: Mustafa Delioğlu. İzmir: Uçanbalık Yayıncılık.
- Alpöge, Gülçin (1993). *Dedemi özlüyorum*. (1. Basım). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Bassa, Zeynep (2000). *Sihirli öpücük*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Cabrera, Aleix (2013). *Çocuk Hakları seti* (Çeviren; Adem Uludağ). Ankara: Tübitak Yayınları.
- Camara, Sergi (2009). *Güle güle kakalar*. (Çeviri: Farah Yurdözü). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Camara, Sergi (2009). *Sevgili canavarlar*. (Çeviri: Farah Yurdözü). İstanbul: Altın Kitaplar.
- Canoğlu Cantürk, Meral, Ünal Şenler, Eser & Bektaş, Hümeysra (2011). *Değerler Eğitimi öykü seti*. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Coşkun, Ayşegül & Şafak Gülinaz (2014). *Zeliş Serisi*. İstanbul: Parıltı Yayınları.
- Çelebioğlu, Meltem (2010). *Kıvrıcık hikâye serisi*. İstanbul: Zambak Yayınları.
- Dieltiens, Kristien (2015). *İçimdeki aslan*. Resimleyen: Marijke Klompmaker. Çeviren: Yalçın Varnal. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Göknil, Can (2011). *Babasının başka evi var*. (1. Basım). İstanbul: Can Çocuk Yayınları.
- Göncü Işıkoğlu, Berrin (2011). *Tali öykülerle duygusal zeka eğitimi seti*. İstanbul: Nesil Yayınları.
- Ghasempour, Akram (2012) *Arkadaş*. Resimleyen: Nazim Azadi. Çeviren: Erdal Gürsel. Ankara: Eğiten Kitap.

Turkish Studies

- Güneş, Eylem & Güneş Demir, Zeliha (2006). *Mavi Yunus Eğitici Öyküler Serisi*. İstanbul: Işık Yayın Dağıtım.
- Kooiman, Yıldız Çelik (2009). *Büyürken yaşadıklarım dizisi*. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Kutlu , Nur (2012). *Hadisleri Öğreniyorum Serisi*. (Resimleyen; Ayşe Kıtıl). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Moore-Mall'nos, Jennifer (2011). *Duymamak böyle bir şey*. Ankara: TUBİTAK Yayınları.
- Oy, Ayşen (2015). *Bu beden benim*. Pedagojik öyküler dizisi. İstanbul: Mandolin Çocuk Kitapları.
- Oy, Ayşen (2015). *Yatağıma yağmur yağdı*. Pedagojik öyküler dizisi. İstanbul: Mandolin Çocuk Kitapları.
- Pennart, Geoffroy de (2011). *Müzişyen İnek Sırma*. (Çeviren: Aslı Motchane). Ankara: Kır Çiçeği Yayınları.
- PRO Familia Alman Aile Planlaması Cinsel Pedagoji ve Danışmanlık Cemiyeti (2014). *Benim bedenim bana ait*. (Çeviri: Kazım Özdoğan). İstanbul: Gergedan Yayınları.
- Şirin, Nurşen (2012). *Alper serisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ural, Serpil (2011). *Ayrı Evler*. Ankara: Um:Ag Vakfı Yayınları.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Işıtan, S., (2016). "Özel Amaçla Yazılmış Çocuk Kitapları / Special Topics Featured in Children's Books", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı), Volume 11/4 Winter 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9086>, p. 471-492.